

tienduizend Kan sterke drank per jaar, of wel 5 liter sterke drank per inwoner (1 Kan = 1 liter).

Of het vergunningstelsel mede heeft bijgedragen het drankmisbruik terug te dringen valt te betwijfelen. We drinken nog evenveel alleen minder in het café, we zijn echte thuisdrinkers geworden. Van de toen 28 geregistreerde lokaliteiten met vergunning uit 1882 zijn er anno '94 nog maar 4 over en deze zijn dan nog nauwelijks herkenbaar als café uit die jaren.

Café Soestdijk, 't Luikje, verder wat nu restaurant De Korte Duinen bij Avia is en restaurant 't Zwaantje in Soesterberg. Het café als plaats om een borreltje te drinken en als ontmoetingsplaats voor gezelligheid en verzetje is verdwenen. Het bekende café van Geurtje Sukel op de Lanstraat of dat van Driekus Butzelaar op de hoek van de Korte Brink bestaat niet meer. Iemand die de sfeer van het oude café nog heeft geproefd vertelde mij laatst. "Bij "Driekus over plank" zoals het café van Butzelaar werd genoemd kwamen na de begrafenis de koetsiers vaak nog even een borreltje pakken. Eén van hen zei altijd "Wie drinkt bederft, wie niet drinkt sterft. Beter teveel gedronken en bedorven als niet gedronken en gestorven", en dan schoof hij het lege glaasje nog maar weer eens richting kastelein.

Over cafés en kroegen van Soest zullen wij u in volgende afleveringen van Zoys tot Soest meer vertellen.

HET KLOOSTER MARIËNHOF IN DE BIRCKT III door Ds. J.J. Bos (vervolg Kroniek)

1519. VIII Idus Maji, was het 100ste jaar verlopen, sedert de fondamenteen gelegd werden van het klooster, "De Hof der zalige Maria in de Birckt". Deze 100ste verjaardag der stichting werd plechtig gevierd, met eene processie als op het Paaschfeest. De Prior van ons Huis bediende de Mis des H. Geestes, tot dankzegging voor zooveel eer en gunst, en zoo groote voorrechten, dat ons Huis, gedurende een tijdverloop van zoo vele jaren, in den H dienst vroom en godvreezend had volhard, en verder biddende van den rijkdom der genade Gods, door Wiens goedheid wij gesticht zijn, en door Wiens voorzienigheid wij bestuurd worden, dat het door meerderen

wasdom in alle deugden, en de zegeningen des vredes, en der dagelijksche vertroosting, evenzoo en altijd zal mogen bewaard en uitgebreid worden.

1521 gaf Johannes de Tiele, Vicarius in geestelijke zaken van Philippus, Bisschop van Utrecht, eene geldelijke belooning aan den verspieder, en zijne helpers, die de boeken van Luther hadden verbrand.

1522 schrijft de Bisschop van Utrecht, voor geheel zijn gebied, tegen "octava Agnetis, quae occurrebat feria tertia post conversionem Pauli", een dag uit, waarop alle handenarbeid moest stilliggen. En dan moest men eene plechtige processie houden met al de relequien en het H. Sacrament, zingende de Mis der H. Drievuldigheid, en eindigende met het zingen van: "Te Deum laudamus", en nà de Mis met het gezang: "Summae Trinitati", met het daaraan verbonden responsorium: "Gaude Maria et prosa et collectis de Sancta Trinitate, B. Virgine, et pro Pontifice", om God te danken voor de verkiezing van den Zeer Eerwaarden Adrianus, van Utrecht, tot Roomsche Hooge Priester, en Regeerder der wereld, opdat God zijn toorn van ons moge afwenden, en vrede en rust in geheel de christen-wereld mocht doen terugkeeren. Aldus geschiedde te Utrecht, en elders, en op denzelfden dag ook in het Klooster Marienhof, in de Birckt.

1524. De "Secta Lutherana" neemt overal sterk toe, niettegenstaande de zware vervolging op bevel van Keizer Karel. Te Antwerpen en te Brussel worden afvallige Priesters, zooals Johannes (van Essen?), en Henricus (Voes?), verbrand. Tot de vervolgdten behoorde ook Hendrik van Zutphen, die eindelijk martelaar werd, wat in de Kroniek nog al breed verhaald wordt. (Kist en Moll, Kerkniet, Archief. Dl. IV, bl. 200 H.G. Janssen, Jacobus Praposetus, bl. 99, 106, 110, 144.)

1525. Wederom steken de Lutheranen overal het hoofd op. Het gaat er mede als met de hydra, als men er één hoofd afslaat groeien er zeven weder aan. Jan de Backer wordt gevangen genomen, en tenslotte ter dood gebracht, wat zeer uitvoerig beschreven wordt.

1528, Pridie mensis Maji, des nachts om 10 uren hebben de Gelderschen, eenige soldeniers uit Utrecht met Utrechtsche gepeupel uitgezonden hebbende, zich verraderlijk meester gemaakt van het beroemde Klooster Vredendaal, bij Utrecht, staken het in brand, en lieten toen eenige gawddieven los, die alle muren ondergroeven, alles met den grond gelijk

maakten, en uit nagenoeg alle boomen de takken en de koppen hakten. Zij deden dat uit vrees dat de Stad door de bondgenooten van den Bisschop zou worden belegerd en verwoest. Op "Exaltatio Crucis" trokken zij naar het Klooster in de Brickt, voor éénen nacht, en deden daar groote schade, zegt Hendrica van Erp, Abdis van het "Vrouwenklooster", bij Utrecht. (Matthaeus, Vet. Aeri Anal. Dl. I, bl. 103.)

21 october 1528. Wolfgang (Wolfius), van Affenstein, als gemachtigde van Hendrik van Beijerin, Bisschop van Utrecht, ontslaat de Utrechtenaren van den eed van getrouwheid hem gezworen, en op denzelfden dag verbinden zij zich op de Neude, door eenen nieuwen eed, aan den Graaf van Hoogstraten, en door deze aan Keizer Karel, den Vijfden. Op 3 November ontsloeg de Heer van Affensteijn die van Amersfoort, op dezelfde wijze, van de gehoorzaamheid aan den Bisschop, en verbond de Graaf van Hoogstraten hen aan den Keizer. Men strooide vijf malen uit het Stadhuis gouden en zilveren penningen, ter gedachtenis aan de groote verandering die er had plaatsgegrepen. Daarna gebeurde in de Stad Rhenen hetzelfde.

1532, "post purificationem Mariae", zijn te 's Gravenhage negen Wederdoopers onthoofd, wier hoofden, omdat zij door de Amsterdammers gevangen genomen en vandaar overgebracht waren, te Amsterdam op palen werden te pronk gezet. Vele Amsterdammers namen daarop de vlucht. (Slichtenhorst, Geld. Geschiedenissen, bl. 407, v. Bommel, a dr. bl. 885.)

1540, leefde Cornelius van Amersfoort, Regulier Kanunnik, volgens den regel van S. Augustinus (Omdat dit in dezelfde Bircktsche Kroniek staat aangeteekend, zal hij ook wel een Bircktenaar geweest zijn, even als de volgende).

1563, "in profesto S. Marci", stierf Broeder Romboldus afkomstig van Utrecht, "presbijter professus, tam "in sacerdotio quamin ordine jubilearius". Na den maaltijd, des namiddags te 3 uren, ging hij naar den Heer, dien de grijsaard met geheel zijn hart had lief gehad, naarstig had gezocht, nauwgezet had gediend, trouw had aangehangen, diep had gevreesd, en onberispelijk had gehoorzaamd, en nu ook met blijdschap tegemoet ging. (De laatste vier regels zijn geene letterlijke vertaling).

Nadat dit Convent omtrent 127 jaren in de Birckt had stand gehouden, vonden de Broeders het niet geraten om aldaar langer te blijven, aangezien het, door de oorlogen, thans

aldaar niet veilig meer was. (v. Bemmell, a.vr., bl. 201, enz.)

Want de soldaten van Maarten van Rossum hebben, in 1543 dit Convent schandelijk uitgeplunderd, de Conventualen of Kanuniken verdreven, en alles medegenomen wat er nog te vinden was. De Broeders hebben toen, op 7 Maart 1547, na onderhandelingen met de Cellezusters te Amersfoort, die, zeven in getal, meestal oud en zeer krank waren, haar "Kloosterkerken" afgekocht, en kwamen alzo weder binnen de stad wonen. Toen was Prior der Broeders "de Eersame Relioese" Johannes Zulen, (of Suijle), en deze verkoop geschiedde onder de volgende voorwaarden: 400 Carolus guldens, en 10.000 steenen; en verder jaarlijks, tegen S. Gallen eenen goeden os, of 15 Carolus guldens voor den os; 12 vaten bier, en 4 schouwen turf, zoo goed als zij die zelve in hunne keuken bezigen zullen; onder voorwaarde en beding tevens, dat, wanneer drie van de Zusters gestorven zullen zijn, de halve rente van den os, het bier, en de turf, mede afgestorven zijn; en wanneer de laatste van de zeven voornoemde Cellezusters zal overleden zijn, zal de schuld ook geheel afgestorven zijn. Schout, Burgemeesters, Schepenen, en Raad der Stad Amersfoort hebben dit alles voor accord bevestigd.

J. M. v. d. Oord - Soest

Telefoon S 85 — Kerkpad 45.

Brood-, Koek-, Beschuit- en Banketbakkerij.

Prima Honing- en Ontbijtkoek.

Specialiteit in Berenklauwtjes

en Utrechtsche Botersprits.